Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

17.9.2019

LAUSUNTO

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan maatalousjaoston asiantuntijakuuleminen 18.9.2019

Viite: Yhteisen maatalouspolitiikan uudistamista koskevat ehdotukset UJ 5/2019 vp

Vaikutukset Suomen maatalouden ja maaseudun kehittämisen EU-rahoitukseen komission asetusehdotuksen perusteella

Yleistä

EU:n yhteinen maatalouspolitiikka antaa reunaehdot myös Suomen maatalous- ja maaseututuille, ja EU-rahoituksella on erittäin suuri merkitys tukikokonaisuudessa. Maatalouden suorat EU-tuet rahoitetaan kokonaan EU-varoin ja niitä ei myöskään tulevalla kaudella voida jäsenmaissa täydentää kansallisella rahoituksella. Maaseudun kehittämistoimenpiteet rahoitetaan sekä EU-varoin että kansallisella rahoituksella, ja lisäksi maataloutta tuetaan kokonaan kansallisesti rahoitetulla osuudella. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014-2020 (maaseutuohjelma) EU-rahoitusosuus on 42 %. Maatalouden ja maaseudun kehittämisen eri tukivälineiden muodostamassa kokonaisuudessa EU-rahoituksen osuus on 44 %.

Komission asetusehdotuksessa (COM(2018)392) yhteisen maatalouspolitiikan maataloustuki- ja maaseuturahastoista rahoitettavista strategiasuunnitelmista (YMP:n strategiasuunnitelma-asetus) Suomen saama EU-rahoitus putoaisi merkittävästi kaudella 2021-2027 kuluvaan kauteen verrattuna.

Komission ehdotuksen pohjalta vuoden 2018 hinnoin laskettuna koko rahoituskauden 2021-2027 EU-rahoitus Suomen maatalouteen ja maaseudun kehittämiseen olisi noin 1,17 mrd. euroa nykykautta pienempi. Tästä kokonaissummasta laskennallisen inflaation vaikutus olisi noin 750 milj. euroa ja varsinaisen valtion talousarvioihin käytettävissä olevan määrärahan alenema olisi noin 420 milj. euroa. Siten kansallisessa kehys- ja talousarviovalmistelussa EU-rahoituksen määrä alenisi koko kauden 2021-2027 osalta noin 420 milj. euroa eli noin 60 milj. euroa vuosittain.

Suorat tuet

Komission ehdotuksessa Suomelle ehdotetaan 3 578 miljoonan euron rahoitusta suoriin tukiin käyvin hinnoin esitettynä vuosille 2021—2027. Kiintein vuoden 2018 hinnoin suorien tukien osalta tämä tarkoittaisi 3 179 miljoonaa euroa.

Maatalouden suoriin tukiin kohdistuisi 85 miljoonan euron (-2,3 prosenttia) leikkaus käyvin hinnoin. Vastaavasti kiintein (vuoden 2018) hinnoin ilmaistuna tämä tarkoittaisi suoriin tukiin 15 prosentin leikkausta.

Maaseudun kehittämisen toimenpiteet

YMP:n strategiasuunnitelma-asetuksen liitteessä IX esitetään Suomen maaseuturahaston osuudeksi (käypinä hintoina) maaseudun kehittämisen toimenpiteiden osalta 2 044 milj. euroa, josta Manner-Suomen osuus olisi 2 026 milj. euroa. Se on 334 milj. euroa vähemmän kuin kauden 2014–2020 maaseuturahasto-osuus. Rahoituksesta 30 % tulee kohdistaa ympäristö- ja ilmastotoimiin ja 5 % yhteisölähtöiseen paikalliseen kehittämiseen (Leader).

Rahoituskaudelle 2021–2027 Suomelle esitetyn EU-rahoitusosuuden lisäksi kansallista rahoitusta tarvitaan Manner-Suomeen yhteensä 6 272 milj. euroa, jotta maaseudun kehittämiseen varattu kokonaisrahoitus pysyisi samalla tasolla kuin kaudella 2014-2020. Rahoituskaudella 2014-2020 kansallisen rahoituksen osuus on voimassa olevan maaseutuohjelman mukaisesti yhteensä 5 849 milj. euroa. Lisäksi hallitusohjelmassa esitetään maaseutuohjelmaan lisärahoitusta (156 milj. euroa), joka huomioidaan seuraavassa ohjelmamuutoksessa.

YMP:n uudistuksen aikataulu

Kaikkia YMP:n asetusehdotuksia on käsitelty yksityiskohtaisemmin neuvoston työryhmissä. Asetusehdotuksia on käsitelty maatalouden erityiskomiteassa lähes viikoittain ja maatalous- ja kalastusneuvostossa kuukausittain.

Suomi jatkaa asetusehdotusten käsittelyä omalla puheenjohtajakaudellaan 1.7.2019 – 31.12.2019. Tavoitteena on edetä mahdollisimman pitkälle reunaehtojen puitteissa, mikä tarkoittaa ratkaisun saamista monivuotisesta rahoituskehyksestä (MFF) ja Euroopan parlamentin käsittelyä YMP:n uudistuksesta. Ilman ratkaisua monivuotisesta rahoituskehyksestä on vaikea tehdä päätöksiä asetusehdotusten sisällöstä. Monivuotisen EU-rahoituksen lisäksi rahoituskehysneuvotteluihin on kytketty useita YMP:n sisältöön liittyviä reunaehtoja. Näitä ovat esimerkiksi suorien tukien tasaaminen jäsenmaiden välillä, suorien tukien tilakohtainen leikkaaminen ja tukikatto sekä maatalousvaraukseen ja rahoituskuriin liittyvät menettelyt.

Ratkaisua monivuotisesta rahoituskehyksestä yritetään saavuttaa EU:n päämiesten välillä loppuvuoden aikana. Ratkaisusta on sovittava yksimielisesti, mikä osaltaan voi vaikeuttaa ratkaisuun pääsemistä.

Euroopan parlamentin AGRI-valiokunta on antanut mietintönsä keväällä 2019. Asiaa ei ole käsitelty vielä täysistunnossa. Parlamentti käsittelee YMP:n uudistusta aikaisintaan marraskuun täysistunnossa, jolloin asian käsittely vahvistuu.